

УДК 378.147

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПІВ ГУМАНІЗАЦІЇ ОСВІТИ НА ОСНОВІ ВПРОВАДЖЕННЯ СОРТИВНО-ОРІЄНТОВАНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Сорокін Юрій Сергійович
Соломко Надія Федорівна
Тимошенко Володимир Валерійович
м.Краматорськ

У статті розкрито суть спортивно-орієнтованої технології фізичного виховання, як одного з пріоритетних напрямків модернізації освіти, та реалізація особистісно-орієнтованого підходу у рамках цього напрямку. Визначена роль гуманізації освіти та застосування методів, які дозволяють розглядати гуманізацію і демократизацію у якості пріоритетного педагогічного принципу з метою оптимізації та вдосконалення процесу фізичного виховання студентів. Досліджено процес становлення фізичного виховання студентів вузу і його відповідність принципу гуманізації.

Ключові слова: педагогічна технологія, інновація, освітня політика ВНЗ, гуманізація, демократизація, педагогічний принцип.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. На даний час пріоритетним завданням сучасної освітньої політики є створення умов для високої якості освітнього процесу, який відповідає сучасним потребам особистості, суспільства та держави. Для того, щоб сучасна система освіти змогла виховати конкурентоспроможну, розвинуту особистість, необхідна її всебічна модернізація.

Демократизація і гуманізація освіти, розвиток соціокультурних аспектів, посилення освітньої спрямованості та творче освоєння цінностей різних видів фізичної культури є інноваційними напрямками модернізації педагогічних технологій фізичного виховання. Формування соціально активної особистості в гармонії з фізичним розвитком є важливою умовою підготовки студентів ВНЗ до професійної діяльності у суспільстві. Також сучасна система фізичного виховання студентської молоді є пріоритетною у формуванні фізичної культури особистості як частини загальної культури та здорового способу життя молоді. Використання у цій ситуації інноваційних технологій педагогічної освіти набуло особливої актуальності в умовах реорганізації освіти, її гуманізації та демократизації.

Аналіз останніх досліджень та публікацій, у яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячена стаття. Інформування студентів про головні цінності фізичної культури і спорту входить в завдання валеологічно орієнтованого фізичного виховання в гуманістичному суспільстві. Шляхи комплексного вирішення проблеми фізичного виховання студентів, заснованого на принципах гуманізму розглядаються в роботах таких українських учених, як О.Бондаревська, Н.Борейко, В.Волков, М.Дутчак, Л.Кожевникова, Т.Круцевіч, О.Піхота, Б.Шиян.

Теоретико-методичні основи інноваційних технологій у фізичному вихованні та їх роль у формуванні здорового способу життя студентської молоді постійно висвітлюються у роботах вітчизняних та іноземних науковців (В.Бльсевич, Д.Фільченков, Н.Армстронг, Г.Соловьев, М.Толмачова, Л.Лубишева, С.Селевко).

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Як відомо, реалізація особистісно-орієнтованого підходу повинна базуватися на повному врахування індивідуальних особливостей кожного студента.

Мета нашого дослідження – теоретичне обґрунтування перспективних шляхів впровадження спортивно-орієнтованих технологій у процес фізичного виховання студентів.

Для досягнення поставленої мети сформульовані наступні завдання:

1. Вивчити напрямки модернізації фізичного виховання у ВНЗ.
2. Обґрунтувати переваги впровадження програм спортивно-орієнтованого фізичного виховання у ВНЗ у порівнянні з традиційними підходами в організації навчальних занять.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Вирішуючи питання гуманізації процесу фізичного виховання, необхідно упроваджувати такі форми і методи роботи,

які реалізують процес гармонійного розвитку студентської молоді. Ефективність виражається в розвитку особи, формуванні фізичної культури особи студента, інтелектуальній зрілості студентів, ініціативності, відповідальності і тому подібних якостей.

Структура фізкультурно-спортивної діяльності у ВНЗ має цілий комплекс напрямків рухової активності (фізичне виховання, спортивне вдосконалення, оздоровча фізкультура, спортивно-масова робота у позааудиторний час, самостійна робота студентів), який здатен вирішувати завдання оздоровлення та фізичного вдосконалення студентів. Однак в практичному плані система фізичного виховання потребує вдосконалення та модернізації [3, с.174].

Реалізуючи свої педагогічні функції, система фізичного виховання вирішує завдання морального, естетичного та інтелектуального розвитку студентської молоді. Сучасна система фізичного виховання ґрунтується на великому комплексі науково-теоретичних даних, які сприяють організації особистісно-орієнтованого навчання. Саме особистісно-орієнтоване навчання змінює ставлення студентів та викладачів до педагогічного процесу, трансформує систему ціннісних орієнтацій, сприяє активізації навчально-пізнавальної діяльності студентської молоді.

При використанні особистісно-орієнтованого підходу у фізичному вихованні відбувається зміна функції навчання. Основою стає спрямованість на розвиток та самовдосконалення особистості студента. Тому потрібне і корегування змісту освіти – з одного боку ВНЗ повинен надати необхідні умови для розвитку особистості, з іншого боку мають бути присутніми всі умови для формування необхідної професійної компетенції студента як майбутнього фахівця.

Особистісно-зорієнтоване виховання принципово виключає ситуації, коли намагання вихованця досягти певних виховних цілей не помічаються, зате будь-яка його похибка викликає яскраво виражене незадоволення, підкреслюється його невідповідність тим чи іншим суспільним нормативам, навіюється, що дитина не така, якою хотіли б її бачити дорослі [2, с.11].

Студентський спорт, що являється основним компонентом у системі фізичного виховання, повинен зайняти головне місце в структурі навчальної дисципліни. Спортивний напрям фізичного виховання повинен формувати у студентів прагнення до регулярних занять фізкультурою та спортом. Сутність спортивно-орієнтованого фізичного виховання полягає у вільному обранні студентами певного виду спорту, яким він хоче займатися або удосконалюватися.

Мотиваційне забезпечення навчально-виховного процесу з використанням технології спортивно-орієнтованого фізичного виховання багато в чому залежать від методики організації занять і контролю.

Уміння і навички у обраному виді спорту повинні застосовуватися студентами і у позааудиторній (самостійній) роботі. Самостійна робота студентів визнається ефективнішою в розвитку рухових якостей, оскільки студенти займаються без безпосереднього контролю, не додають великої уваги досягненню певного результату, займаються «для себе».

Але що стосується педагогічного контролю, то повністю виключати його не можна. Це може призвести до зниження якості та рівня знань студентів. Порядок проведення контролю регламентується наказами, інструкціями, методичними вказівками ВНЗ. Важливою формою контролю є самоконтроль, який реалізує на практиці принципи активності та свідомості студентів.

Головними педагогічними умовами ефективності спор-

тивно-орієнтованого фізичного виховання є: перехід від учбових занять до учбово-тренувальних; послідовне співставлення формування фізичних якостей та вдосконалення спортивних навичок; залучення студентів до змагальної діяльності.

Спортивно-орієнтоване фізичне виховання на основі конверсії сучасних науково методичних досягнень та накопиченого досвіду спортивної підготовки забезпечує реалізацію індивідуальних здібностей студентів, сприяє становленню особистих інтересів, формує гармонійно розвинену особистість. Впровадження системи спортивно-орієнтованого фізичного виховання в освітній простір ВНЗ повинне носити діалогічний характер. Тобто викладачі повинні не лише доносити інформацію до студентів, а й отримувати інформацію від них [5, с.54].

В процесі виховання студентської молоді, здатної адаптуватися в умовах сучасної реальності, істотно зростає роль педагога. Викладач ВНЗ повинен взаємодіяти та співпрацювати зі студентами. І в процесі такої співпраці підвищується саме творча активність викладача.

Побудова навчального заняття з використанням принципів гуманізації, демократизації, особистісної орієнтації та спортизації стимулює студентів до подальшого розвитку та фізичного самовдосконалення.

Але гуманітарна спрямованість та демократичний підхід у обранні певного виду спорту, рухової активності з метою фізичного вдосконалення студентів також повинна мати і строгу послідовність засвоєння навчального матеріалу. Нажаль не всі викладачі чітко розуміють сутність особистісно-орієнтованого підходу і безсистемно використовують його у педагогічній практиці. І в цій ситуації студенти хотіли б збільшити ступінь своєї індивідуальності в процесі фізичного виховання та кількості творчих завдань, у яких цю індивідуальність можна проявити, та використати оригінальність та нестандартність у вирішенні поставлених завдань.

Тому важливо розуміти, що впроваджуючи новітні технології у процес навчання, необхідно постійно прагнути до того, щоб 100 % випускників ВНЗ, що одержали вищу освіту, не тільки отримали базові знання з фізичного виховання, а й одержали б і «власний» вид спорту – інтерес на все життя. Це було б реальним внеском у формування основ здорового способу життя й по суті вирішило головні завдання, що ставляться перед системою фізичного виховання у ВНЗ.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розробок у даному напрямку. Проведене дослідження дозволяє зробити наступні висновки:

1. Впровадження в процес організації фізичного виховання новітніх технологій мотивує студентів до занять фізичними вправами, оптимізує рухову активність не лише під час учбових занять, а й у позааудиторний час, сприяє формуванню здорового стилю життя.

2. Інновації у фізичному вихованні надають можливість студентам не лише фізично розвиватися, але й формують світогляд, здатність сформулювати власну освітню стратегію. При цьому реалізуються такі аспекти самореалізації особи, як свобода вибору, відповідальність за власний вибір, прагнення до розвитку та самовдосконалення, безперервність фізичного розвитку.

3. Метою спортивно-орієнтованого фізичного виховання є реалізація можливості оптимального фізичного розвитку студентів, всебічного вдосконалення властивих кожному студентів фізичних якостей і пов'язаних з ними здібностей у поєднанні з вихованням духовних і етичних якостей, що характеризують суспільно активну особу.

Література та джерела

1. Андрущенко Л.Б. Спортивно орієнтована технологія навчання студентів по предмету «фізическая культура» / Лилия Борисовна Андрущенко // Теория и практика физической культуры. – 2002. – № 2. – С.47
2. Бех І.Д. Виховання особистості: У 2 кн. Кн. 1: Особистісно-орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади: Навч.-метд. видання / Іван Дмитрович Бех. – К.: Либідь, 2003. – 280 с.
3. Гусева Н.Л. Физическое воспитание студентов с использованием учебных и внеучебных технологий физкультурно-спортивной деятельности в вузе / Н.Л.Гусева, В.Г.Шилько // Вестник Томского государственного университета, 2011. – № 345. – С.173-176
4. Фізичне вдосконалення студентської молоді: стратегія та інноваційні технології: моногр. за матеріалами міжнар. симп. / під заг. ред. проф. Р.Раєвського. – О.: Наука і техніка, 2011. – 544 с.
5. Шилько В.Г. Физическое воспитание студентов на основе личностно-ориентированного содержания физкультурно-спортивной деятельности / Виктор Грихнович Шилько. – Томск: ТГУ, 2003. – 194 с.
6. Шиян Б.М. Теорія і методика фізичного виховання школярів. Частина 1 / Богдан Михайлович Шиян. – Тернопіль: Навчальна книга – «Богдан», 2004. – 272 с.

В статье раскрывается суть спортивно-ориентированной технологии физического воспитания, как одного из приоритетных направлений модернизации образования и реализация личностно-ориентированного подхода в рамках данного направления. Определена роль гуманизации образования и применение методов, которые позволяют рассматривать гуманизацию и демократизацию в качестве приоритетного педагогического принципа с целью оптимизации и совершенствования процесса физического воспитания студентов. Исследован процесс становления физического воспитания студентов вуза и его соответствие принципу гуманизации.

Ключевые слова: педагогическая технология, инновация, образовательная политика вуза, гуманизация, демократизация, педагогический принцип.

The article reveals the essence of the sport-oriented technology of physical education as one of the modernization directions of studies, and realization of the student-centered approach within the confines of this direction. The authors have defined the role of the humanization of education and the application of methods, which allow to consider the humanization and democratization as a priority of the pedagogical principle with the purpose of optimization and improvement of process of physical training of students. The process of formation of physical education of students at the high school and its correspondence to the principle of humanism have been considered.

Key words: educational technology, innovation, education policy of the university, humanization, democratization, pedagogical principle.